

הפרעון כי ב"ח הבא לגלות מן הלוה עלמו דינו בנבונות מחקרת רבנן
וכשנא לגלות מן היתומים דינו בזיבורת בין מיתומים קטנים ובין מיתומים
גדולים אלא עדיפא יד היתומים אפי' לגבי ב"ח כ"ס לגבי גבית אשה
כחובתה ודבר זה פשוט מאד וגם שירא האומר לומר שאין גריעו' האשה
אלא בעינן וכן מאתים אבל בעינן הגדולות לא גרע מב"ח מ"מ פשיטא
לדא עדיק וכל כפי דעת הרשב"א שכתב וז"ל ואיפס' לומר מהאי טעמא
דאפי' גדולות אינן נגב' אלא מן הזיבורית דלפין כאן נציל' דלת ומוקמי' לה
אדינא כשאר ב"ח דמדינא לא גבו אלא מן הזיבורית עכ"ל והיינו טעמא
דאשה ריותר משאית רותה לישא אשה רז' לנשא מכל זה להווינן שאין כח
לאשה לגבות כחובתה אלא ממה שירא הירושים לתת לה אי ב"ד אביהם של
יתומים יש לעשות מה שיהיה יותר חוטלת ליתומים וכל זה שכתבנו לרווחא
בגהה שחייבו מעט האשה ובעלל לראוין וז' הנה חיוז קיים שפלי הוה
אפס' לומר לחיוב אצל בנ"ד אפי' היו האשה ובעלה קיימים לא היו חייבים
לקיים זה אם לא תאמר מכה השבוע' וכמו שכתבתי פעם אחרת שלחיוז כזה
צריך שיהיה השטר בקנין ומעכשו וסיה' הקונ' בחוק הבית וכמ"ס המ"מ
פ"ס בשם פרשניא וס"כ בשם רב האי גאון וכן העמוד בשם רבנא
לא היה עומד בפנינו אלא חומר השבוע' ולכן אני אומר שאפי' ייינו אומרים
שהטעמים שכתבתי למעלה לא היו מספיק' מה שאינו כן בפי הגמרא
אלא שי בשם וסותר ליתום גדול מ"ח דבר ברור הוה' ששנינו פיו ולבו
שום בעינן שצ"י שיוציא בשפתיו מה שיש בלבו וא"כ י"ל שאפי' שכפי הכוונ'
גם זה היה נכנס בענין השבוע' השלשון אצל בני אדם חינו כן שאלל בני
אדם אין כאן רמז כלל ועקר ובגדריה ושנועות הלך אחר לשון בני אדם
כמו שידוע אפי' למתחיל' ועכ"ל נגזלנו מהטעם שהיה אפשר לנלות על
הדעת שזינן שחזקו זו הכניס' האשה לבעל' גדולות מ"מ לא מפני זה
יחוייב שיצור ראובן וז' דיינס כיון שמד הקניין אין כאן להם כח שמחזור
להם האשה החזקה כלל אי"כ קניין אין כאן ושבוע' אי"כ ואפי' היה הדבר
ודאי שהיא הכניסה החזקה גדולות כ"כ כשא' אתא מבח שמא דודאי
יגיע' נצר הוא להשיב על דבר כזה . וכ"ס שהיה ראוי שיהיה החזק'
כחוי' בשטר הכחובה פ' שויו הבית כמו צפ' חזקת הבת' אחר רבה
בר רב הונא לא נזכרה אלא בחזקת ג' שדות ח' שכתב לה כחובתה ופי'
רשב"ם ואכירי שהוא שדה בשטר הכתובה וא' שייחד לה כחובתה ואותו
שדה לא נכתב בחוק השטר וא' שהכניסה לו וכתבו שיויו בשטר הכתובה
שקבלו עליו הבעל בדמים כ' עד וזהו שכותבין ודא גדולות דעלמא דעלמא
ליה כח עד וגם זה השדה משענד לא עם שאר נכסיו של בעל אלא
שעל זה ביטחת יותר שביעבודו פואיל ומבית אינה הכניסה ע"כ הרי
צפי שצריך שיהיה כחוב בשטר הכתובה ואם לא כתב שלקח שדה זה
בשויו כך עליה הרי זה כשאר נכסיו של אדם כ"ס וק"ו כאשר לא ידע
זה בראי אפי' עיפ ס"ק דבר שהאריך בלא צורך ויגיעת נצר הוא להשיב
על זה וא"כ זכה היתו' גדולו נקיס ואין זה בזה עון אשר חטא וצור
ישראל יצילנו מכל שגיאה גדולה וקטנה כה אחר המעמיר לעצור שמואל
רי מדינה :

שאלה דבז

שאלה רנז ילמדנו רבנו ר' הושיא בלי טע עלייתו לחן במקום שבוהים להושיא וברוח הבליטה מן הכר צו פתח חלקן והחזיק צו כמה שנים לסוף מלך שמעון שכנו שצדו להושיא גם הוא בליטה עליית ועתה טוען ר' ואומר שירחיק בנינו ד' אמות מנגד חלוננו שלא יאפיל עליו וש' אומר שאין לו להסיר' משום שאותה חזקה איננה חזקה אם מפני שאין בידו לחמו' שכן היא אמר שטעון שכל הרואה להושיא חמו' הוא מפני שלא ה' מוזה עד עתה ילמדנו רבנו הדין עם מי ומה היא סברה ד' ועוד ילמדנו אם יש חלק לענין זה מרשות הרבים למצוי ועוד ילמדנו רבנו אם עכשו שרצו ש' לבנות עליה חזיקו רלווין בהזק רחיה אם יבוק שמעון ל' לסמוס אז לא ועוד ילמדנו אם א' מצוי המצוי בנה כותלו והכניס לפנים בדרשותו והרחיב המצוי ועברו כמה שנים עכשו רוצה לחזור ולהושיא הכותל למקום הראשון כדי לחמו' צד שמעון מלכבות שיאפיל חלונו אם יכול שמעון לעכבו מלהושיא וכן נמי אם צד המצוי יחליץ לנכסו מלהושיא יורנו מורה אמת ללדקס הדין דין אמת ושכמ"ה :

תשובה

תשובה אם נחמין להלכה' בכל אחד מחליו השאלו ולהניח סבירות הפוסקים כלם יאריך הענין מאד לכן אני לא נחמין אלא הפים דעת השואל יואל לדעת דעתי ולהורות הדין עם מי לכל אחד מחליו החלקים חס החלי' בס"ד וקודם כל דברי אני מומר יד וסם בכל אלו הדברים מהגה המדינה להכרח נכרח ופשוט אך לענין הדין אם ההפך נפל בין ראובן לשמעון דרשות הרבים הדין עם שמעון בין לדעת הרשב"א ובין לדע' הרא"ש דעמ' דפליגי' הרשב"א והרא"ש ז"ל במי שזח אקני' לעשות דבר שזמון עשייתו אינו מוקף לאחר כל דעה' סבור דלין כח בין חצרו לעכו כי ה' הכנה וזה אינו חסר כיוון אותו על מדה סדום ומשך מזה לפי דעתו שאין לבנו' חזקה כיון שחצרו לא היה יכול למחות דכל היכא דליכא מחאה ליכא חזקה והרשב"א ורבים אחרים עמו לא סברי הכי אלא כל מקום שלזמן הבא יכול לבא לידו מק אע"פ שלפי שעה אינו ירוק יכול למחות זו ולפי דעתו יש כאן טעמ' חזקה ומחלוקתם זה נופל על ר' שזח לפתו' חלון על גג ש' חצירו והס גני שאלוניקי שאין זהם תשמיש כלל שלדע' הרא"ש אינו יכול ואין כאן חזקה ולדעת הרשב"א יכול למחות ויש חזקה וכפי שעה ההנהגה היה נראה ששאלתנו היה נופל לכאורה זה המחלוקתם שחצרו

כתב הראש' בתשו' והביאה בנו הריב"ש בח' מ' סי' קכ"ג שחלשנו זאת ממש
והתמש' כתב שם וז'ל' אומנם צריך לדקדק ראובן שפתח חלונו ברישות פתח
שטובה לאורה מן ההפקד ואין שום אדם יכול לסלקו ומיהו לפי שאלתך משמע
שמנהג צעיר שכל אדם מוזהר זיין וגזירותאות ואין יכולים למחות בו דל"כ
הראשון אף הויא גזירה בלשון עליותיו. שכל א' יכול להוציא בנינו לרשות
הרבים לא היו האור ונלפני ביתו הפקד חלל היו חצר שזמין וכשפתח
לראובן חלונו כנגד האור שלפני בית שמעון שלא כדין פתח כיון שגם שמעון
יכול להוציא ועודנה לא היה יכול ש' למחות שלא היה מזהיק לו ר' הילכך אף
לר' חזקה ויכול שמעון לבנות לפני חלונו ומזהיק לומר לש' שאינו מחייב
להסרחות דהשנת אחרת הוי ע"כ. ועל זה כתב הרב' שהרשב"א והריב"ש
וחוקקים עליו כו' חל' נר' ומדברי ר' שרש"א דליינו ממש שאלת הראש' ו
ידעו היה פלוגתא בין הראש' והרשב"א וז"ל היה למעשה במקום שאין מנהג
ידוע היה ראוי לפסוק ולומר שהדין עם ראובן כיון שגרבו הפוסקים נגד
הראש' ולא שייך לע"ד לומר כאן ק"ל כפ' דלא אמר' הכי אלא כשראובן
בא להוציא משמעון וז' מחזיק אז יכול ש' לומר ק"ל כפ' ומהני ליה האי
טעמא כיון שאינו צריך לעשות משה' כפ' אבל בנדון כזה שבה להזיק
בדידים לאו כל כמיניה לומר ק"ל כפ' אע"פ שצמקים הזה נוהגים בדברי
הראש' מ"מ במקום שאין מנהג ידוע דעתי ודאי לפסוק כשרשב"א כיון
שהחולקי' על הראש' גדולים בחכמה ובמנין. אף אומנם בנ"ד ממש נראה
בצעני דכל אפי' שזין שהדין עם ש' כמו שחזר צ"ד דנכון כזה שאנו צו
נמצא בגזירות הראש' הפס' ופועמים וכתב בתשובה סי' פס"ה שיכול להאפיל
ועל ראובן ואין ר' יכול למחות בו אלא שהרשב"א צדד ותלה הטעם כשפתח
ר' לא היה יכול ש' למחות לר' לפי שפתח לרשות הרבים ודרך המלך הוא
שכל הנא לפתוח ולהוציא בלשון אף מוחזק ידיו וכיון שאין מחזק אף חזקה
אין חלה הטעם מפני שבאותה שעה שהוציא ראובן בלשית לא היה
הוא מניע נזק למעון ומש"ה לא הוה מני' שמעון למח' דהרשב"א סבר
דמזוס הא לא חייבתיי שחף עפ"י שבאותה שעה לא היה מניע נזק אפ"ס
היה יכול למחות אף אומנם הראש' ז"ל חלה הטעם שלא היה יכול ש' למחות
לפי שלא היה נזק נמצא דבין הרשב"א ז"ל ובין הראש' ז"ל דתרייבו מורו
דכל מקום דליכא מחזקה ליכא חזקה וכיון דלא פליגי הראש' והרשב"א ז"ל
בדין וטעמא דתרייבוייהו אית ליה לשמעון חזק שלא היה נזק בשעה שהוציא
לראובן בלשית לחזק היינו טעמא דהרשב"א ז"ל וגם לא היה יכול למחות
מטעם שדנשית המלך היה עושה ולא היה יכול למחות נמצא דלכ"ע לא היה
יכול ש' למחות לראובן שלא יוציא בלשית וכיון שלא היה יכול למחות מחזק
אין כאן חזקה אין כלן וכל' חל' מה צייניבו בין הרשב"א והראש' ז"ל
איכא צייניבו הבבא לפת' חלון על גג חדרו כנ"ל ומ"מ אעפ"י שיכול שמעון
להוציא בלשית עליותו לרשות הרבים ולהאפיל לראובן אינו יכול שמעון להזיקו
בזקק ראה לפי ששטחאפיל אינו עושה לו שמעון נזק בגופו אלא שבזמן
בשלו והנזק נמשך מחליו לראובן אבל הזק הראיה שמעון בגופו אינו יכול
להזיקו כי אין טענה לשמעון לומר לר' למה בנית ומי הכניסך לתגר זה דהא
ודאי אינני טענה כלל דגרשוני בזה ובשלו בזה אבל הזק ראיה משנה שלמה
היא צפרק חז"ה ואין צורך לאורך בזה גם הרשב"א ז"ל בתשובה הג"ל אומר
כן צפ"י. ועל השאלה אם יכול שמעון לומר לראובן סתום ואל' חזק
לי בראיה זה פשוט יותר מביעתא בכותחא שאין כח לשמעון לטעון כי
כיון שכשנזה ראובן מחלה ברישות בזה מכה טעמית הג"ל ועתה שמעון
הבא לבנות הוא מזהיק את עצמו שמעון בא בגבולו ואין ראובן בא בגבול
שמעון זה פשוט מאד :

ולשאלה אם יש חילוק בין רשות הרבים למצוי צדן זה גם כזה אני אומר
שאין זה צריך לפנים דודאי הדבר ברור שיש חילוק והטעם כי מה
שצנה ראובן אם היה צרשית הרבים היה יכול לזנית ולהטויל ואין אדם
יכול למחות בידו וכיון שאין מחאה למד כדאית ליה ולמד כדא"ל אין חזק
כדפריש' אבל צמזוי אם היה צא ראובן להטויל בלישת עלייתו למצוי כל
אחד מצני המצוי היה יכול למחות לראובן וכיון שהיו יכולין למחות יש לו
חזקה ובטענה שיאמר קניתי מכם ובצרותכם עשיתי מה שעשיתי שכל חזקה
שאין עמה טענה אינה חזקה ממש"כ צרשית הרבים עכ"ל. ומה שאמרתי
שיש חילוק בין רשות הרבים למצוי היינו כממצוי אינו מפולש דלא הוי מצוי
מפולש דבין צרשית הרבים וכמ"ש הר"א ש"ל בתשובה הביאה בנו ז"ל בסי'
הנז' וכ"כ בשם הר"י גללוני ז"ל : ועל השאלה אחרונה אני אומר ג"כ שאין
זה צריך לפנים דפשיטא טובא שכיון שהכנים ראו' כותלו וסרחי' הדרך צדן
צרשית הרבים בין צמזוי על שהחזיקו בצומו דרך בני העיר או בני המצוי
בהליכ' שוב אינו יכול לחזור בו וכ"כ דין זה באורח בתשובה הרשב"א סימן
אלף קכ"ב אין צורך להעתיקה ומוכח שם שאפי' קודם הליך וכיון שמפולש
המצוי לעבור בו זכר הרבים ואי נמי שהרחיב להם הדרך לעבו' בוקמו והחזיקו
בו צמזע' עאל"ז שצ"ד שיש שנים אי ימים שהחזיקו בו צני המצוי כנז'
בשאלה דפשיטא שאין צידו לחזור לבנות הכותל במקומו ואיני רואה שחילוק
שים אדם בזה ולא הוצרכו לתקצי בו היא סברת צ"ל דביני' אלו שלדעתי

כן הסכמתו כמ"ש הנעיר שמואל די מדינה :

רנה שאלה

רנה שאלה רחוב ושמוען קטן שני בתיים מצוי אחיהם לטך מס
בשומץ שניהם האחד הוא בית ועליה על גביו
והשני בית ועליות שנים ושלישים וז' ענף ויש בו חלונות שקופים פתוחים על
הבית והעלים הנוז ותלקו ציניהם רחוב ושמוען בבתים הנוז רחוב
הבית